

انفاق

درس
سیزدهم

زندگی اجتماعی بشر از آغاز تاکنون آکنده از تفاوت‌ها و تبعیض‌ها بوده است. آیا انسان‌ها و نظام‌های اجتماعی نسبت به رفع تبعیضات و پرکردن شکاف‌ها وظیفه‌ای دارند؟ قرآن کریم برای هدایت ما در این موضوع حیاتی چه رهنمودهایی دارد؟

شناخت واژه

«نَفَقَ» و «نِفَاق» به معنای خارج شدن یا تمام شدن و «انفاق» به معنای خارج کردن مال است. در اصطلاح قرآن انفاق یعنی خرج مال در راه خدا، اعم از واجب و مستحب. مصدر این ریشه در باب مفاعله، مُنَافَقَةٌ یا نِفَاق است که به معنای دورویی می‌باشد؛ زیرا کسی که دارای نفاق است، ظاهراً از مسلمانان به حساب می‌آید اما واقعاً از دین خارج شده و از ایشان نیست.

جست‌وجو

آیا در زبان فارسی از ریشه‌ی «نفق» واژه‌هایی را می‌شناسید؟ معنای آن‌ها را بررسی و با کاربرد آن‌ها در زبان عربی مقایسه کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش تر با کاربردهای مختلف این واژه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

معنای واژه	مشخصات صرفی واژه	عبارت قرآنی	واژه	آیه
		وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ رعد ۲۲	أَنْفَقُوا	۱
		وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بقره ۱۹۵	أَنْفَقُوا	۲
		الْمُتَّقِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ آل عمران ۱۷	الْمُنْفِقِينَ	۳
		لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهِ طلاق ۷	لِيُنْفِقْ	۴
		وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ توبه ۱۲۱	نَفَقَةً	۵
		يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ توبه ۷۳	مُنَافِقِينَ	۶
		وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا آل عمران ۱۶۷	نَافَقُوا	۷

قرائت و ترجمه

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

بقره ۲۶۷

۲- مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ
فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِئَةُ حَبَّةٍ
وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

بقره ۲۶۸

۳- لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

آل عمران ۹۲

٤- وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ
أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ
الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ
وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

آل عمران ٤ و ١٣٣

٥- يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ
قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ^١ فَلِلَّوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ
وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

بقره ٢١٥

١- خَيْرٌ : مال و ثروت

۶- وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نَنْفُسُكُمْ
وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ^۱
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤَفَّ إِلَيْكُمْ^۲
وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

بقره ۲۷۲

۷- قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ
إِنْ كُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ
وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَّلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ^۳
إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ
وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى
وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ

توبه ۵۳ و ۵۴

۱- وَجْهِ اللَّهِ : خشنودی خدا

۲- يُؤَفَّ إِلَيْكُمْ : به تمام و کمال به شما داده می شود

۳- ترجمه روان این سطر، عبارت است از : چیزی مانع قبول انفاق های ایشان نشد ...

تمرینات

با دقت و تدبر در آیات درس و نیز آیات مشخص شده، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱- قرآن به انفاق چه چیزهایی توصیه می‌کند؟ (آیات ۳ بقره، ۳۴ توبه و ۷ حدید)

۲- قرآن کریم چه کسانی را مستحق دریافت انفاق می‌داند؟ (آیه ۲۷۳ بقره)

۳- با استفاده از آیات ۲۷۴ بقره، ۷۵ نحل و ۷ طلاق، چه نکاتی می‌توان درباره‌ی انفاق به دست آورد؟

۴- چه رابطه‌ای میان انفاق و قرض الحسنه وجود دارد؟ (آیه‌های ۱۰ و ۱۱ سوره حدید)

حضرت امام کاظم علیہ السلام :

إِيَّاكَ^١ أَنْ تَمْنَعَ^٢ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

فَتُنْفِقَ^٣ مِثْلِيهِ^٤ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ

تُخَفُّ الْعُقُولُ

۱- پرهیز، مبادا

۲- کہ منع و دوری کنی (از بخشش مال خود)

۳- خرج کنی

۴- دو برابر آن را